

**ΕΝΩΣΗ ΠΟΙΝΙΚΟΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΜΑΧΟΜΕΝΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ**

E.NO.B.E

**ΣΥΝΕΔΡΙΟ «Προβλήματα Ποινικής Δικηγορίας και Δικαιοσύνης»
Θεσσαλονίκη, 1 Απριλίου 2017**

**Φυσικά ευρήματα και
προβλήματα αξιολόγησης-
συσχετισμών**

Χρήστος Δ. Γκλαβόπουλος
Διπλ. Μηχανολόγος Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
Chartered Engineer, Eurlng, απόφοιτος Πανεπιστημίου Sussex και πανεπιστημίου Southampton Αγγλίας,
κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου Master of Science MSc,
Μέλος Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ),
Μέλος Ελληνικού Συλλόγου Πραγματογνομώνων (HALA-FUEDI),
Πραγματογνομώνων ΤΕΕ
Δικαστικός Πραγματογνομώνων (Δικαστήρια Θεσ/νίκης)
Διαχειριστής της εταιρίας Τεχνικών Συμβούλων Μηχανικών - Πραγματογνομώνων
ΓΚΛΑΒΟΠΟΥΛΟΣ Χ.Δ. & ΣΙΑ ΕΕ, Βασ.Ολγας 223, 54646 Θεσσαλονίκη,
τηλ.2310-424363, φαξ 2310-424372
www.glavopoulos.gr

Glavopoulos Loss Adjusters
Est. 1986

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>Περιγραφή</u>	<u>Αρ.Σελίδας</u>
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
2. ΤΑ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥΣ.....	4
3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	8
4. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	10
Α. ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, Άρθρα 183 έως 208, ΟΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ	10
Β. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	19
Γ. ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΕΕ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΝΕΣ	24

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είτε ως πραγματογνώμονες διορισμένοι από μία Δημόσια Αρχή είτε ως Τεχνικοί Σύμβουλοι διορισμένοι από έναν εκ των διαδίκων, ένα είναι σίγουρο : βλέπουμε μόνο αυτά που μπορούμε να δούμε μπροστά από την «κουρτίνα» που ονομάζεται μυαλό των Δικαστών. **Αδυνατούμε να κατανοήσουμε με ποιά ξεκάθαρη λογική αξιολογούνται τα διάφορα τεχνικά θέματα ώστε το Δικαστήριο να καταλήξει σε μία απόφαση.**

Ενας καταρτισμένος και έμπειρος δικηγόρος ανοίγει ένα δικόγραφο και μέσα σε πέντε λεπτά το έχει «ξεσκονίσει» και έχει αίσθηση σε ποιά κατεύθυνση θα πάει η υπόθεση.

Ενας δικαστής στα πέντε πρώτα λεπτά της διαδικασίας στο ακροατήριο πιάνει τον παλμό προς τα πού θα πάει η υπόθεση.

Εμείς, ως πραγματογνώμονες, διαβάζοντας την δικογραφία και συσχετίζοντας τα φυσικά ευρήματα, **μπορούμε να καταλάβουμε τι έγινε, πως έγινε, πότε έγινε και γιατί έγινε.** Αν δεν μπορούμε, θα αποκλείσουμε τι δεν θα μπορούσε να είχε γίνει. Αν πάλι δεν

μπορούμε λόγω ελλιπούς εξειδίκευσης, θα βρούμε κάποιον που την διαθέτει και θα ζητήσουμε την γνώμη του. Τελικώς, όπως και νάχει, **τα ερωτήματα τι, πώς, πότε και γιατί θα απαντηθούν εμπειριστατωμένα.**

Οι νομικές διεργασίες δεν είναι το γνωστικό μας αντικείμενο διότι ούτε νομικοί είμαστε ούτε δικηγόροι. Παρά ταύτα με μία εμπειριστατωμένη τεχνική έκθεση συσχετίζονται τα φυσικά ευρήματα και το επελθόν αποτέλεσμα τα οποία οι Νομικοί μπορούν πλέον να τα μεταφράσουν και να τα εντάξουν σε νόμους και νομολογία.

Εμείς γνωρίζουμε και την αξία σας αλλά και την σημαντικότητα της συμμετοχής σας στην αλυσίδα της απονομής δικαιοσύνης. Οι εξειδικευμένοι πραγματογνώμονες ξεκαθαρίζουν την **σημαντικότητα και την αιτιώδη συνάφεια** των ευρημάτων ώστε να δίδεται ολοκληρωμένη εικόνα στο Δικηγόρο αλλά και στο Δικαστήριο.

Εχοντας πολλές φορές άμεση και πρώτη άποψη με το ίδιο το φυσικό αντικείμενο μιας πραγματογνωμοσύνης, αυτό που ερευνούμε είναι τα πραγματικά περιστατικά όπως προκύπτουν από τα ακλόνητα φυσικά ευρήματα. **Καμία δε κατάθεση οποιουδήποτε, είτε προανακριτικά είτε στο ακροατήριο, δεν μπορεί να υποκαταστήσει την αλήθεια των φυσικών ευρημάτων.**

Τα φυσικά ευρήματα μπορεί να προσφέρουν :

- **Αδιαμφισβήτητη Απόδειξη** (Conclusive Evidence) όπως πχ ανάλυση του DNA, ταυτοποίηση μέσω βιντεοσκόπησης, αυτόφωρη σύλληψη κλπ
- **Υποστηρικτική Απόδειξη** (Supporting Evidence) όπως πχ μήκος πέδησης οχήματος που πρέπει να ερμηνευτεί από ειδικό ώστε να εξαχθεί η ταχύτητα του οχήματος στην αρχή της πέδησης αυτής, εντοπισμός αρχικής εστίας μια πυρκαγιάς και συσχέτιση με τις πιθανές αιτίες που είναι δυνατόν να εκκίνησαν την πυρκαγιά στο σημείο της αρχικής εστίας κλπ

Η δουλειά με τις αδιαμφισβήτητες αποδείξεις είναι τυπική και απλή. Ο εντοπισμός όμως και ο προσδιορισμός της συμμετοχής των υποστηρικτικών αποδείξεων (Causation – Causality) από τα επιμέρους ευρήματα ως προς την βαρύτητα ενός εκάστου εξ αυτών, είναι ο πυρήνας του επαγγέλματος του πραγματογνώμονα.

2. ΤΑ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥΣ

Γνωρίζουμε ότι στο άρθρο 178 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας με τίτλο «Αποδεικτικά μέσα» αναφέρονται τα εξής :

Κυριότερα αποδεικτικά μέσα στην ποινική διαδικασία είναι:

- α) οι ενδείξεις*
- β) η αυτοψία*
- γ) η πραγματογνωμοσύνη*
- δ) η ομολογία του κατηγορουμένου*
- ε) οι μάρτυρες και*
- στ) τα έγγραφα*

Γνωρίζουμε επίσης ότι στην παράγραφο 1 του άρθρου 177 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας με τίτλο «Αρχή της ηθικής απόδειξης» αναφέρονται τα εξής :

Οι δικαστές δεν είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν νομικούς κανόνες αποδείξεων, πρέπει όμως να αποφασίζουν κατά την πεποίθησή τους, ακολουθώντας τη φωνή της συνείδησής τους και οδηγούμενοι από την απροσωπώληπτη κρίση που προκύπτει από τις συζητήσεις και που αφορά την αλήθεια των πραγματικών γεγονότων, την αξιοπιστία των μαρτύρων και την αξία των άλλων αποδείξεων.

Σε μία υπόθεση που περιλαμβάνει τεχνικής φύσης ευρήματα, τα πραγματικά γεγονότα οφείλουν να τεκμηριώνονται. Για μας, όταν υπάρχουν φυσικά ευρήματα, κυρίαρχο αποδεικτικό μέσο είναι η πραγματογνωμοσύνη είτε του διορισμένου πραγματογνώμονα είτε του τεχνικού συμβούλου είτε και των δύο (εάν έχουν διοριστεί).

Όμως, για να μπορέσει κάποιος να αξιολογήσει μία πραγματογνωμοσύνη **προϋποθέτει να έχει την δυνατότητα κατανόησης των αναφερόμενων τεχνικών θεμάτων καθώς και συνδυαστική και συνθετική αντίληψη**. Εάν δεν έχει αυτές τις δυνατότητες, είτε απλά αγνοεί τις σχετικές εκθέσεις είτε επιλέγει τεμάχια των εκθέσεων και όχι την ολότητα των εκθέσεων αυτών.

Μία τεχνική έκθεση πραγματογνωμοσύνης συντάσσεται με βάση τους κανόνες της τέχνης και της επιστήμης δίδοντας αιτιολογημένες απαντήσεις (άρθρο 198 ΚΠΔ) που προκύπτουν από τον συσχετισμό των φυσικών ευρημάτων.

Θυμίζουμε ότι εάν την τεχνική έκθεση πραγματογνωμοσύνης την συντάσσει διπλωματούχος Μηχανικός, εκτός από τα σχετικά άρθρα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο Μηχανικός οφείλει επίσης να λάβει υπ'όψη και τις βασικές αρχές του ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ καθώς και τις ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΝΕΣ που αναφέρουμε στο παράρτημα της παρούσας εισήγησης.

Κατά κανόνα ένας διορισμένος πραγματογνώμων δεν συσχετίζει τα φυσικά ευρήματα εκτός εάν ερωτηθεί επακριβώς από αυτόν που τον διόρισε για τους συσχετισμούς που κατά την γνώμη του προκύπτουν.

Αντίθετα, σε έναν τεχνικό σύμβουλο κατά κανόνα ζητείται να συσχετίσει τα ευρήματα από τα οποία θα προκύψει και η ευθύνη κάποιου και συνεπώς η καταδίκη του. Στο σημείο αυτό εγείρονται προβλήματα αποδοχής των κρίσεων του του Τεχνικού Συμβούλου από το Δικαστήριο επειδή ο Τεχνικός Σύμβουλος, στα μάτια του Δικαστηρίου ή των αντιδίκων Δικηγόρων, είναι γνωστό ότι έχει πληρωθεί για την εργασία του και πολλές φορές δεν γίνεται δεκτή η συσχέτιση των γεγονότων που κάνει και έτσι αγνοείται η μαρτυρία του αλλά και η τεχνική του έκθεση. **Η λύση που θα θέλαμε να ισχύσει είναι η κατ' αντιπαράσταση εξέταση του τεχνικού συμβούλου της μιας πλευράς με τον διορισμένο πραγματογνώμονα αλλά και με τον τεχνικό σύμβουλο της άλλης πλευράς όσες φορές χρειαστεί.** Οσες φορές έγινε αυτό στην δικιά μας εμπειρία, είχε σαφή αποτελέσματα στην

ερμηνεία και στις προσεγγίσεις με ένα μόνο πρόβλημα ότι όποτε κάναμε ερωτήσεις στον κατ' αντιπαράσταση εξεταζόμενο δεν μας επιτρεπόταν από την Εδρα και η Εδρα επέλεγε τις ερωτήσεις που ήθελε να κάνει.

Γενικώς, σχολιάζοντας την κρίση του Δικαστηρίου επί τεχνικών θεμάτων, οδηγούμεθα σε δύο συμπεράσματα :

- είτε το Δικαστήριο λόγω σαφούς μη τεχνικής αφετηρίας, αδυνατεί να συσχετίσει τεχνικής φύσεως δεδομένα
- είτε το Δικαστήριο δεν επιθυμεί να τα συσχετίσει επιλέγοντας μόνο την αναφορά στις μαρτυρίες

Μας θλίβει όταν διαβάζουμε Αποφάσεις όπου ο σχολιασμός των τεχνικών θεμάτων όπως προκύπτουν από τα φυσικά ευρήματα είναι αφόρητα αόριστος έως και ανύπαρκτος.

Ολοι μας έχουμε την ευφύια για να μπορέσουμε να κρίνουμε μια Δικαστική Απόφαση η οποία είναι αποτέλεσμα μιας ανθρώπινης πνευματικής διεργασίας και όχι μιας θεϊκής σκέψης και απόφασης. Ως ανθρώπινη δε διεργασία, ασχέτως εάν βασίζεται σε διαδικασίες που έχουν θεσμοθετηθεί από την Νομοθεσία, πιθανώς να εμπεριέχει και την πιθανότητα λάθους. **Το ίδιο βέβαια ισχύει και για τους πραγματογνώμονες με την βασική διαφορά ότι η πιθανότητα λάθους είναι μικρότερη διότι η πνευματική διεργασία τους βασίζεται στον συσχετισμό των χειροπιαστών φυσικών ευρημάτων.**

Πάντα μας εκπλήσσει ότι υπάρχουν Δικαστές που είτε αγνοούν τους συσχετισμούς που προκύπτουν από τα φυσικά ευρήματα είτε δέχονται χωρίς έλεγχο ως αληθείς τις καταθέσεις Δημοσίων οργάνων πχ Αστυνομικών που εμφανώς δεν συμβαδίζουν με τα ευρήματα ή, εάν συμβαδίζουν, η ερμηνεία που δίδεται κατά την μαρτυρία τους είναι τελείως έξω από τους κανόνες της φυσικής και της μηχανικής και πολλές φορές και της

ίδιας της κοινής λογικής. Επειδή όμως η μαρτυρία δόθηκε από Δημόσιο όργανο, αυτό θεωρείται και ως τεκμήριο ορθότητας συσχετισμών.

Όταν πολλές φορές αμφισβητούμε την κρίση των Δημοσίων οργάνων πχ Αστυνομικών, μας ερωτά η Έδρα εάν ο Αστυνομικός είχε κάποιο συμφέρον για να καταλήξει εκεί που κατέληξε. Η πάγια απάντησή μας είναι ότι συμφέρον δεν προκύπτει αλλά είναι σαφές ότι ως κρίση είναι λανθασμένη λόγω άγνοιας. Είναι δυνατόν ένα Αστυνομικό όργανο να βρίσκεται εκεί που βρίσκεται και να επιδεικνύει άγνοια; Η απάντησή μας πάντα εμπεριέχει το ερώτημα για την επιστημονική αφετηρία και τεχνική εκπαίδευση του Δημοσίου αυτού οργάνου. Δυστυχώς, επειδή υπάρχει αυτή η προσέγγιση από την έδρα η οποία πλέον είναι γνωστή στα Δημόσια όργανα, **ενεργούν ως κριτές και σαφώς προκαθορίζουν την εξέλιξη μιας υπόθεσης** για τον απλούστατο λόγο ότι η επικεφαλής εισαγγελέας της προανάκρισης εμπιστεύεται τελείως τον Δημόσιο αυτό όργανο ενώ θα έπρεπε να αμφισβητεί την κρίση του εάν τα ευρήματα συνηγορούν γι' αυτό.

Για παράδειγμα, σε ένα σκαρίφημα τροχαίου συμβάντος, η τοποθέτηση του ΠΣΣ δηλαδή του Πιθανού Σημείου Σύγκρουσης, προκαθορίζει τελείως την εξέλιξη της υπόθεσης και για να επανασυνταχθεί, θα πρέπει να καταγγελθεί ως πλαστό αφού πρόκειται για Δημόσιο έγγραφο. Χωρίς καταγγελία, το δημόσιο αυτό έγγραφο αποτελεί έγγραφο της δίκης όπου ένας Αστυνομικός έχει ήδη καθορίσει το ΠΣΣ και συνεπώς την ευθύνη. **Το ΠΣΣ είναι κρίση και όχι εύρημα.** Ουδείς από τους εμπλεκόμενους σε μια υπόθεση είτε αστυνομικοί, είτε πραγματογνώμονες είτε τεχνικοί σύμβουλοι δεν ήταν παρόντες κατά την στιγμή του συμβάντος. Συνεπώς οτιδήποτε δεν έχει σχέση με εύρημα **είναι κρίση** και έτσι πρέπει να αντιμετωπίζεται. Όμως, ποίου την κρίση θα εμπιστευθούν τα Δικαστήρια; αυτή του «πληρωμένου» τεχνικού συμβούλου ή αυτή του Δημοσίου οργάνου;

Επειδή στις περιπτώσεις Τροχαίων συμβάντων ο Αξιωματικός της Τροχαίας που συντάσει το σχεδιάγραμμα και τοποθετεί το ΠΣΣ στην ουσία ενεργεί ως πραγματογνώμων θα πρέπει να καλείται στα ποινικά ακροατήρια ως μάρτυρας για

να εξηγή για ποιο λόγο τοποθέτησε το ΠΣΣ εκεί που το τοποθέτησε. Ποτέ όμως δεν καλείται να καταθέσει. Απορούμε γιατί?

Η ίδια ως άνω προσέγγιση ισχύει και για εργατικά ατυχήματα, για πυρκαγιές, για οικονομικές πραγματογνωμοσύνες κλπ.

Πολλές είναι οι φορές που εμπλεκόμενοι σε μια υπόθεση αφού έχει κλείσει η δικογραφία, διαπιστώσαμε φακέλους δικογραφίας γυμνούς από αποδεικτικά στοιχεία χωρίς εργαστηριακές εξετάσεις ή εμπειριστατωμένες πραγματογνωμοσύνες. Δεν είναι λίγες οι φορές που διαβάζοντας τις πραγματογνωμοσύνες που περιέχονται στην Δικογραφία, δυστυχώς, μας προκαλούν μελαγχολικά μειδιάματα που, αν και δεν προσβάλουν απευθείας εμάς ως αναγνώστες με ειδικές γνώσεις, **προσβάλουν ξεκάθαρα την νοημοσύνη των τελικών αποδεκτών που είναι οι Διοικητικές αρχές και κυρίως οι Αρχές απονομής της Δικαιοσύνης.**

Για εμάς, όταν εμπλέκονται είτε τεχνικά θέματα είτε θέματα ειδικών γνώσεων, το πρόβλημα στην απονομή δικαιοσύνης **πάντα ξεκινά κατά την προανάκριση** δηλαδή στο σημείο που γίνεται η καταγραφή και τεκμηρίωση των δεδομένων μιας υπόθεσης τα οποία και θα έχουν σημαντική αποδεικτική αξία σε επόμενα στάδια ελέγχου. **Σε αυτό το σημείο της ποινικής δικογραφίας και ενόσω αυτή παραμένει ανοιχτή, πρέπει οπωσδήποτε να εμπλακεί τεχνικός σύμβουλος πραγματογνώμονας που με μία τεκμηριωμένη έκθεσή του θα εισφέρει τις γνώσεις του και την εμπειρία του. Η δε έκθεσή του θα ενταχθεί στα αναγνωστέα έγγραφα της δικογραφίας. Παράλληλα, θα κληθεί και στο ακροατήριο ώστε ενόρκως να καταθέσει και να υποστηρίξει τις απόψεις του και τα συμπεράσματά του και να απαντήσει στα ερωτήματα της Έδρας.**

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Θα θέλαμε να δούμε αποφάσεις δικαστηρίων να κατακεραυνώνουν όλους αυτούς που έχουν την ευθύνη σύνταξης του φακέλου της Δικογραφίας ώστε να γνωρίζουν ότι οι

Δικαστικές αρχές δεν παίζουν και ότι η αθώωση ή η ενοχή ενός κατηγορούμενου δεν θα καθορίζεται από ηθελημένες ή αθέλητες ενέργειες των προανακριτικών αρχών αλλά **θα βασίζεται σε σαφή επιστημονικά δεδομένα με πέραν αμφισβήτησης ξεκάθαρη αποδεικτική αξία. Ας μπει ένα τέλος.**

Μέσα από τα 35 χρόνια εμπειρία μας έχουμε μόνο μία πρόταση : μόλις ο φάκελος της προανάκρισης αποσταλεί στην Εισαγγελία, να ορίζεται πραγματογνώμονας ο οποίος θα μελετήσει τα τεχνικά στοιχεία του φακέλου και θα επισημάνει τις ελλείψεις, που αν μείνουν ως έχουν, μπορεί να οδηγήσουν σε δικαστική πλάνη με κατάληξη μια τραγική κακοδικία.

Προς άρση δε των πάσης φύσης αμφιβολιών, ξεκάθαρη αρχή της διαδικασίας πρέπει να είναι η σαφής και πέραν αμφιβολίας ερμηνεία των φυσικών ευρημάτων με στήριξη από πραγματογνώμονες ειδικών γνώσεων.

Σε ένα περιβάλλον, όπως στο παρόν συνέδριο, με εξειδικευμένους ανθρώπους του Νομικού κλάδου, θα τολμήσω να αναφέρω ότι πραγματικά επιθυμώ να δω να εφαρμόζεται καθολικά η βασική αρχή **«όλοι είμαστε αθώοι μέχρι απόδειξης του αντιθέτου».** Και όπως λέτε εσείς οι Νομικοί, «In dubio pro reo».

Ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - Πραγματογνώμονες και τεχνικοί σύμβουλοι

Α) Πραγματογνώμονες.

Άρθρο 183. - Πότε διατάσσεταιπραγματογνωμοσύνη.

Αν απαιτούνται ειδικές γνώσεις ορισμένης επιστήμης ή τέχνης για να γίνει ακριβής διάγνωση και κρίση κάποιου γεγονότος, οι ανακριτικοί υπάλληλοι ή το δικαστήριο μπορούν αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση κάποιου διαδικού ή του εισαγγελέα να διατάξουνπραγματογνωμοσύνη.

Άρθρο 184. - Αριθμός τωνπραγματογνωμόνων.

1. Αν ηπραγματογνωμοσύνη δεν μπορεί να γίνει σε εργαστήριο που ιδρύθηκε ειδικά από το νόμο, καθώς και σε άλλες εξαιρετικές περιπτώσεις, διορίζονται δύο ή περισσότεροιπραγματογνώμονες. Σε επείγουσες ή μικρότερης σημασίας περιπτώσεις μπορεί να διοριστεί μόνο ένας. Ο διορισμός τους σε εξαιρετικά επείγουσες περιστάσεις μπορεί να γίνει και προφορικά, επακολουθεί όμως η σύνταξη του εγγράφου.

2. Σε οποιοδήποτε στάδιο της προδικασίας, σε κάθε όμως περίπτωση πριν παραδοθεί η έκθεση τηςπραγματογνωμοσύνης, ο εισαγγελέας εφετών, κρίνοντας αυτεπαγγέλτως ότι οιπραγματογνώμονες που διορίστηκαν είναι περισσότεροι από όσους χρειάζονται, έχει το δικαίωμα με διάταξή του που κοινοποιείται στον ανακριτή να περιορίσει έως τρεις τον αριθμό των περισσότερων

πραγματογνώμωνων που διορίστηκαν από τον ανακριτή σε συγκεκριμένη υπόθεση σ' αυτή την περίπτωση ο ανακριτής κρίνει ποιοι από τους πραγματογνώμονες που είχαν αρχικά διοριστεί θα διατηρηθούν. Τα ίδια ισχύουν και για τους πραγματογνώμονες που διορίστηκαν από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή από οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο.

Άρθρο 185. - Πίνακας πραγματογνώμωνων.

Το συμβούλιο των πλημμελειοδικών, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, καταρτίζει μέσα στο τρίτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου πίνακα πραγματογνώμωνων κατά ειδικότητες από πρόσωπα που διαμένουν στην έδρα του και είναι κατάλληλα για τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, προτιμώντας δημόσιους υπαλλήλους. Ο πίνακας υποβάλλεται στον εισαγγελέα εφετών, που έχει το δικαίωμα να ζητήσει τον Οκτώβριο από το συμβούλιο των εφετών τη μεταρρύθμισή του. Το συμβούλιο των εφετών αποφαινεται σχετικά το Νοέμβριο. Ο πίνακας, αφού οριστικοποιηθεί, τοιχοκολλάται, στο ακροατήριο του πλημμελειοδικείου και ανακοινώνεται το Δεκέμβριο κάθε χρόνου από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στους ανακριτικούς υπαλλήλους της περιφέρειας. Κάθε χρόνο ισχύει, ωστόσο συνταχθεί νέος πίνακας, ο πίνακας που συντάχθηκε το προηγούμενο έτος.

Άρθρο 186. - Εκλογή και διορισμός πραγματογνώμωνων.

1. Ο διορισμός των πραγματογνώμωνων πρέπει να γίνεται με κάθε επιμέλεια από τον ανακριτικό υπάλληλο ή από το δικαστήριο, με επιλογή ανάμεσα στα πρόσωπα που αναγράφονται στον πίνακα ο οποίος έχει συνταχθεί σύμφωνα με το άρθρο 185 μόνο αν δεν υπάρχει τέτοιος πίνακας ή δεν περιέχει τις ειδικότητες που απαιτούνται για τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης που έχει διαταχθεί, ή αν οι αναγραφόμενοι στον πίνακα δεν βρίσκονται στην περιφέρεια του οργάνου που τους διορίζει, είναι δυνατό να διοριστούν και πρόσωπα που δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα. Ο διορισμός πραγματογνώμωνων με αυτό τον τρόπο γίνεται και όταν

υπάρχουν πραγματογνώμονες ειδικά διορισμένοι με νόμο, αν εκείνος που ενεργεί την ανάκριση με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή ο εισαγγελέας εφετών κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται σε εξαιρετική περίπτωση. Το ίδιο δικαίωμα έχει και το δικαστήριο. Διορίζεται και ειδικός πραγματογνώμονας που δεν περιλαμβάνεται στον πίνακα, αν το υποδείξουν οι πραγματογνώμονες που έχουν διοριστεί.

2. Κατά την επιλογή των πραγματογνωμόνων το όργανο που διορίζει οφείλει να λαμβάνει υπόψη του και την προηγούμενη απασχόληση των πραγματογνωμόνων του πίνακα και να αποφεύγει χωρίς σοβαρό λόγο να αναθέτει πραγματογνωμοσύνη στον ίδιο πραγματογνώμονα, αν υπάρχουν στον πίνακα άλλοι της ίδιας ειδικότητας που δεν διορίστηκαν στον ίδιο χρόνο. Γι' αυτό το σκοπό τηρείται σε κάθε δικαστήριο ενιαίο βιβλίο για τους πραγματογνώμονες που διορίζονται σύμφωνα με την ειδικότητά τους.

Άρθρο 187. - Προκαταρκτική πραγματογνωμοσύνη.

Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, και ιδίως όταν δεν είναι δυνατό να διοριστεί τακτικός πραγματογνώμονας, εκείνος που ενεργεί την ανάκριση μπορεί να μην τηρήσει τις διατάξεις του άρθρου 186 και να αναθέσει σε ειδικό να ενεργήσει προκαταρκτική πραγματογνωμοσύνη. Ο πραγματογνώμονας αυτός προβαίνει στις πρώτες βεβαιώσεις, εξασφαλίζει κατά το δυνατό τη διατήρηση των αντικειμένων που πρόκειται να εξεταστούν και συντάσσει σχετική έκθεση. Εκείνος που ενεργεί κατόπιν την ανάκριση οφείλει να διορίσει αμέσως οριστικούς πραγματογνώμονες σύμφωνα με το άρθρο 186.

Άρθρο 188. - Ποιοί δεν διορίζονται.

Δεν μπορούν να διοριστούν πραγματογνώμονες:

- α) όσοι δεν συμπλήρωσαν το 21ο έτος της ηλικίας τους.
- β) όσοι διατελούν σε κατάσταση απαγόρευσης.

γ) όσοι καταδικάστηκαν για κακούργημα ή πλημμέλημα που συνεπάγεται τη στέρηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων ή την έκπτωσή τους από τη δημόσια υπηρεσία, καθώς και εκείνοι από τους οποίους έχει αφαιρεθεί η άδεια να ασκούν το επάγγελμά τους, όσο χρόνο διαρκεί η στέρηση αυτή.

δ) όσοι έχουν συμπράξει με οποιονδήποτε τρόπο στη διαμόρφωση της παρούσας κατάστασης του αντικειμένου της πραγματογνωμοσύνης και

ε) όσοι αναφέρονται στα άρθρα 210, 211 και 222. Αν δεν τηρηθεί η διάταξη αυτή, η πραγματογνωμοσύνη είναι άκυρη.

Άρθρο 189. - Υποχρέωση των πραγματογνωμόνων να αποδεχτούν το διορισμό τους.

Ο διοριζόμενος πραγματογνώμονας είναι υποχρεωμένος να δεχτεί την εντολή που του ανατέθηκε, αν είναι δημόσιος υπάλληλος ή ασκεί νόμιμα επιστήμη, τέχνη ή επάγγελμα που η γνώση τους κρίνεται αναγκαία για την ενέργεια της πραγματογνωμοσύνης αν δεν δεχτεί την εντολή, τιμωρείται για απείθεια κατά τις διατάξεις του ποινικού κώδικα. Όταν τελειώσει την πραγματογνωμοσύνη, έχει το δικαίωμα να πάρει τη νόμιμη αμοιβή και τα έξοδα που κατέβαλε.

Άρθρο 190. - Περιπτώσεις απαλλαγής και αντικατάστασης.

1. Αν συντρέχουν οι λόγοι που προβλέπονται στο άρθρο 188 ή κάποιος λόγος για εξαίρεση σύμφωνα με το άρθρο 191, ο πραγματογνώμονας που διορίστηκε έχει την υποχρέωση να ζητήσει την απαλλαγή του από εκείνον που τον διόρισε μπορεί επίσης να ζητήσει την απαλλαγή του, αν υπάρχει κάποιο άλλο σοβαρό κώλυμα, το οποίο θα εκτιμηθεί από το όργανο που τον διόρισε.

2. Εκείνος που προέβη στο διορισμό έχει το δικαίωμα με αιτιολογημένη απόφαση ή διάταξή του να αντικαταστήσει τον πραγματογνώμονα που αμελεί, όπως και εκείνον στον οποίο παρουσιάζεται μετά την αποδοχή σοβαρό κώλυμα να ενεργήσει την πραγματογνωμοσύνη.

Άρθρο 191. - Εξαίρεση πραγματογνομώνων.

Οι πραγματογνώμονες μπορούν να εξαιρεθούν για τους λόγους που αναγράφονται στο άρθρο 15, που εφαρμόζονται ανάλογα. Δεν αποτελεί όμως λόγο για εξαίρεση του πραγματογνώμονα το ότι στην ίδια υπόθεση γνωμοδότησε ο ίδιος ως πραγματογνώμονας σε άλλο θέμα.

Άρθρο 192. - Αίτηση εξαίρεσης.

Δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση για εξαίρεση έχουν ο εισαγγελέας και οι διάδικοι και μπορούν να το ασκήσουν ωσότου οι πραγματογνώμονες αρχίσουν το έργο τους. Γι' αυτό το λόγο εκείνος που διόρισε τους πραγματογνώμονες πρέπει ν' ανακοινώσει ταυτόχρονα τα ονοματεπώνυμά τους στον εισαγγελέα και στους διαδίκους, εκτός αν αυτό είναι αδύνατο ή αν συντρέχει η περίπτωση του άρθρου 187. Η μη ανακοίνωση των ονοματεπωνύμων των πραγματογνομώνων παρέχει το δικαίωμα να ζητηθεί η εξαίρεσή τους και μετά την παράδοση της έκθεσης πραγματογνωμοσύνης έως το τέλος της ανάκρισης αν ο διορισμός έγινε στην προδικασία, ή έως την ορκωμοσία των πραγματογνομώνων αν ο διορισμός έγινε στο ακροατήριο.

Άρθρο 193. - Απόφαση εξαίρεσης.

1. Ως προς την αίτηση για εξαίρεση αποφαινεται αμετάκλητα με διάταξή του εκείνος που διόρισε τον πραγματογνώμονα σε περίπτωση που ο πραγματογνώμονας διορίστηκε από το δικαστήριο, αυτό εκδίδει ιδιαίτερη απόφαση. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, διορίζεται άλλος πραγματογνώμονας.
2. Την εξαίρεση πραγματογνομώνων που διορίστηκαν κατά την προανάκριση από τον ανακριτικό υπάλληλο την αποφασίζει ο εισαγγελέας. Εξαιτίας του γεγονότος αυτού δεν κωλύεται πάντως η ενέργεια της πραγματογνωμοσύνης.

3. Οι πράξεις πραγματογνωμοσύνης στις οποίες πήρε μέρος εκείνος που εξαιρέθηκε είναι αυτοδικαίως άκυρες.

Άρθρο 194. - Όρκος των πραγματογνομόνων.

Σ' αυτούς που έχουν ήδη ορκιστεί ως πραγματογνώμονες υπενθυμίζεται ο όρκος που έχουν δώσει. Οι υπόλοιποι ορκίζονται στο ιερό ευαγγέλιο ως εξής: "Ορκίζομαι να διενεργήσω με πλήρη αμεροληψία και επιμέλεια και με κάθε μυστικότητα την πραγματογνωμοσύνη που μου ανατέθηκε, έχοντας μοναδικό σκοπό την εξακρίβωση της αλήθειας. Ο Θεός βοηθός μου και το ιερό ευαγγέλιο". Αν οι πραγματογνώμονες αυτοί δεν ορκιστούν όπως ορίζεται παραπάνω, η πραγματογνωμοσύνη είναι άκυρη. Ως προς τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 220 εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις αυτού του άρθρου.

Άρθρο 195. - Πώς θέτονται τα ζητήματα στους πραγματογνώμονες.

1. Εκείνος που διατάσσει την πραγματογνωμοσύνη καθορίζει και τα ζητήματα για τα οποία κυρίως θα διεξαχθεί, έχοντας υπόψη και τις τυχόν προτάσεις των διαδίκων έχει επίσης το δικαίωμα να θέσει προθεσμία για τη διεξαγωγή της, που μπορεί να παραταθεί σε περίπτωση ανάγκης.

2. Στους πραγματογνώμονες μπορεί να ανατεθεί σε κάθε στάδιο της ανάκρισης η λύση νέων ζητημάτων. Οι πραγματογνώμονες δεν περιορίζονται μόνο στην έρευνα των ζητημάτων που τους τέθηκαν, αν ως ειδικοί θεωρούν άξια λόγου και άλλα ζητήματα.

3. Αν για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης είναι απαραίτητη η καταστροφή ή η αλλοίωση του πράγματος που αποτελεί αντικείμενό της, οι πραγματογνώμονες οφείλουν, αν είναι δυνατό, να μην εξετάσουν και να διαφυλάξουν ένα κομμάτι του πράγματος. Πριν από την ολική ή μερική καταστροφή ή αλλοίωση του πράγματος οι πραγματογνώμονες οφείλουν να ειδοποιήσουν με τον ανακριτή τον

κατηγορούμενο και τους άλλους διαδίκους, για να ασκήσουν τα δικαιώματά τους που αναφέρονται στα άρθρα 191-193. Ειδοποίηση δεν γίνεται, όταν υπάρχει από την αναβολή κίνδυνος που καθορίζεται ειδικά από τους πραγματογνώμονες στην έκθεσή τους.

Άρθρο 196. - Παράσταση του οργάνου που διόρισε τους πραγματογνώμονες. Πληροφόρησή τους.

1. Εκείνος που διέταξε την πραγματογνωμοσύνη, αν το κρίνει σκόπιμο, μπορεί να παρευρίσκεται στη διεξαγωγή της σχετική αναφορά γίνεται στην έκθεση. Αν την πραγματογνωμοσύνη τη διέταξε δικαστήριο, η παράσταση στη διεξαγωγή της μπορεί να ανατεθεί σε ένα από τα μέλη του ή και σε άλλον δικαστή ή ανακριτικό υπάλληλο.

2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση ή διάταξη του οργάνου που διορίζει, μπορεί να επιτραπεί στους πραγματογνώμονες, αν βεβαιώσουν ότι το έχουν απόλυτη ανάγκη, να αναγνώσουν έγγραφα της διαδικασίας ή να ζητήσουν διαμέσου του ανακριτικού υπαλλήλου που τους διόρισε ή του δικαστή που διευθύνει τη συνεδρίαση πληροφορίες από τους μάρτυρες ή τους κατηγορουμένους.

Άρθρο 197. - Ουσιαστικές διαφωνίες. Διόρθωση και επανάληψη.

1. Αν κατά τη διάρκεια της πραγματογνωμοσύνης προκύψουν ουσιαστικές διαφωνίες μεταξύ τους, οι πραγματογνώμονες το αναφέρουν χωρίς χρονοτριβή σ' εκείνον που τους διόρισε, ο οποίος διορίζει και άλλον ή και άλλους πραγματογνώμονες που συμπράττουν με όσους ορίστηκαν αρχικά.

2. Αν οι γνώμες των πραγματογνωμόνων διαφέρουν και πάλι μεταξύ τους σε σημαντικό βαθμό ή αν η γνωμοδότηση που παρέδωσαν είναι ασαφής, αόριστη ή αντιφατική ή αντίθετη σε άλλα περιστατικά που βεβαιώθηκαν στο βαθμό που

χρειάζεται, και αν οι αμφιβολίες που δημιουργήθηκαν δεν φαίνεται πιθανό πως θα εκλείψουν ύστερα από νέα έρευνα που θα διενεργούσαν οι πραγματογνώμονες αν τους επιστρεφόταν για διόρθωση η παραπάνω γνωμοδότηση, διατάσσεται νέα πραγματογνωμοσύνη αυτή γίνεται από άλλους πραγματογνώμονες, στους οποίους μπορεί να προστεθούν και ένας ή περισσότεροι από εκείνους που διορίστηκαν την πρώτη φορά.

Άρθρο 198. - Κατάρτιση και παράδοση της γνωμοδότησης.

Η γνωμοδότηση των πραγματογνωμόνων πρέπει να είναι γραπτή και αιτιολογημένη και να περιλαμβάνει επίσης αιτιολογημένη τη γνώμη της μειοψηφίας, αν υπάρχει. Η γνωμοδότηση παραδίδεται στον ανακριτικό υπάλληλο ή στο δικαστήριο που διόρισε τους πραγματογνώμονες για την παράδοση συντάσσεται έκθεση ή γίνεται αναφορά στα πρακτικά της συνεδρίασης. Κατά την κύρια διαδικασία η γνωμοδότηση μπορεί να γίνει και προφορικά, οπότε τα ουσιαστικά της σημεία καταχωρίζονται στα πρακτικά.

.....

B) Τεχνικοί σύμβουλοι.

Άρθρο 204. - Διορισμός τεχνικού συμβούλου.

1. Όταν γίνεται ανάκριση για κακούργημα, εκείνος που ενεργεί την ανάκριση και διορίζει πραγματογνώμονες γνωστοποιεί συγχρόνως το διορισμό στον κατηγορούμενο, στον πολιτικώς ενάγοντα και στον αστικώς υπεύθυνο σύμφωνα με το άρθρο 192. Αυτοί, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται από εκείνον που ενεργεί την ανάκριση, μπορούν να διορίσουν με δικές τους δαπάνες τεχνικό σύμβουλο, που επιλέγεται μεταξύ όσων έχουν την ικανότητα να διοριστούν σύμφωνα με το νόμο πραγματογνώμονες στη συγκεκριμένη περίπτωση. Εκείνοι που έκαναν το διορισμό οφείλουν να ειδοποιήσουν εγγράφως αυτόν που διέταξε την πραγματογνωμοσύνη

για το διορισμό του τεχνικού συμβούλου. Η διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης δεν εμποδίζεται από τη μη εμπρόθεσμη άσκηση του παραπάνω δικαιώματος.

2. Η γνωστοποίηση που προβλέπεται στην παρ.1 δεν είναι υποχρεωτική στην περίπτωση που επιβάλλεται η άμεση ενέργεια της πραγματογνωμοσύνης, καθώς και στην περίπτωση της προκαταρκτικής πραγματογνωμοσύνης που προβλέπει το άρθρο 187. Αυτό δεν εμποδίζει πάντως το διορισμό τεχνικών συμβούλων από τους διαδίκους.

3. Όσα προβλέπονται στην παρ.1 εφαρμόζονται και όταν η πραγματογνωμοσύνη πρόκειται να διεξαχθεί στο ακροατήριο, εκτός αν το δικαστήριο με αιτιολογημένη απόφασή του κρίνει ότι εξαιτίας αυτού μπορεί να σημειωθεί αξιόλογη καθυστέρηση στην εκδίκαση της υπόθεσης.

Άρθρο 207. - Δικαιώματα του τεχνικού συμβούλου.

1. Εκείνος που διορίστηκε τεχνικός σύμβουλος έχει το δικαίωμα να παρίσταται κατά τις εργασίες των πραγματογνωμόνων και να λαμβάνει υπόψη του όσα έγγραφα μπορούν να έχουν υπόψη τους και οι πραγματογνώμονες ή να ζητεί πληροφορίες στις περιπτώσεις που δικαιούνται και εκείνοι (άρθρο 196). Επίσης μπορεί να ζητήσει και να λάβει με δαπάνες εκείνου που τον διόρισε αντίγραφα της έκθεσης πραγματογνωμοσύνης και των εγγράφων που τη συνοδεύουν.

2. Έχει το δικαίωμα επίσης με γραπτή αίτησή του να ζητήσει από εκείνον που ενεργεί την ανάκριση ή από το δικαστήριο να του επιτρέψει να εξετάσει το πρόσωπο ή το πράγμα που ήταν αντικείμενο της πραγματογνωμοσύνης, μεριμνώντας όμως ώστε να μην προκληθεί καθυστέρηση στην ανάκριση από την εξέταση αυτή. Εκείνος που διεξάγει την ανάκριση ή το δικαστήριο αποφασίζει αμετάκλητα για την αίτηση και, αν τη δεχτεί, ορίζει το χρόνο και τον τόπο της εξέτασης και έναν ή περισσότερους από τους πραγματογνώμονες ή έναν ανακριτικό υπάλληλο ή ένα δικαστή για να παρευρεθούν κατά την εξέταση αυτή.

Άρθρο 208. - Παρατηρήσεις του τεχνικού συμβούλου.

Ο τεχνικός σύμβουλος παραδίδει τις γραπτές του παρατηρήσεις για την πραγματογνωμοσύνη που έγινε, είτε ο ίδιος είτε διαμέσου του συνηγόρου του διαδίκου που τον διόρισε, στον αρμόδιο εισαγγελέα ή σ' εκείνον που διενεργεί την ανάκριση, και συντάσσεται χωριστή έκθεση. Η παράδοση πρέπει να γίνει το αργότερο τρεις ημέρες πριν από τη δικάσιμο που ορίζεται στην κλήτευση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο διαφορετικά, είναι απαράδεκτη. Ο τεχνικός σύμβουλος που διορίστηκε στο ακροατήριο οφείλει να αναπτύξει τις παρατηρήσεις του αμέσως μετά την έκθεση των πραγματογνωμόνων τηρούνται σχετικά οι διατυπώσεις του άρθρου 198.

B. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Από το 1961 καθιερώθηκε και ισχύει ο Επαγγελματικός Κώδικας των Ελλήνων Διπλωματούχων Μηχανικών που περιέχει βασικές αρχές δεοντολογίας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο Κώδικας αυτός εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 24, και το εδάφιο ε της παρ. 1 του άρθρου 26 του από 27-11/14-12-1926 Π.Δ. "Περί κωδικοποίησης των περί συστάσεως Τεχνικού Επιμελητηρίου κείμενων διατάξεων" και εγκρίθηκε από την Αντιπροσωπεία του Τ.Ε.Ε. στη Συνεδρίαση της 18ης Φεβρουαρίου 1961 ως εξής :

Ο Διπλωματούχος Μηχανικός, υποχρεούμενος να τηρεί αυστηρώς το γράμμα και το πνεύμα των κατωτέρω τιθεμένων κανόνων, οίτινες καθορίζουν τα πλαίσια των βασικών ηθικών υποχρεώσεων, τας οποίας υπέχει εν τι αρμοζούσι εις Επιστήμονα ενασκήσει του επαγγέλματος του.

Οφείλει :

1ον

-Να υποστηρίζει τα νόμιμα συμφέροντα του εντολέως του κατά τον καλύτερον δυνατόν τρόπον, συμφώνως προς τας γνώσεις του, την πείραν του και τας κειμένας διατάξεις, τηρών αυστηρώς το επαγγελματικόν μυστικόν και τους κανόνας του παρόντος Κώδικος.

-Να βοηθεί τον εντολέα του, διαφωτίζων αυτόν, όπως κατανοεί ορθώς την φύσιν και πραγματικήν θέσιν της ανατιθεμένης εργασίας, αντιμαχόμενος πεπλανημένας απόψεις, τεινούσας να οδηγήσουν εις τεχνικά λάθη ή οικονομικήν ζημίαν.

-Να επιδιώκει την συνεργασίαν μετ' άλλων συναδέλφων, όπου τούτο επιβάλλεται, δια την αρτίαν εκτέλεσιν της ανατιθεμένης εις αυτόν εντολής, μη υπερτιμών τα όρια των ιδίων αυτού ικανοτήτων και ενημερώνων τον εντολέα του επί της ανάγκης της τοιαύτης συνεργασίας και των εκ ταύτης ωφελημάτων δια την αρτίαν επιτέλεσιν της εντολής.

2ου

-Να μη προβαίνει εις οιαδήποτε ενέργειαν δυναμένην να θέσει εν κινδύνι την υπόληψιν αυτού του ιδίου ή της τάξεως του, αλλ' αντιθέτως να επιδιώκει εν παντί την ανύψωσιν του κύρους αυτής.

3ου

-Να μη επιδιώκη να υποκαταστήσει έτερον συνάδελφόν του, δια τον οποίον ελήφθησαν αποφάσεις αναθέσεως εντολής ή προσλήψεως αυτού εις υπηρεσίαν, ή και ακόμη, ορμώμενος εξ ιδιοτελείας, να μειώνη τας προς τους άνω σκοπούς πιθανότητας του Συναδέλφου του δι' αυτοκλήτου κριτικής.

-Να μη επιδιώκη εξασφάλισιν εντολής υποβιβάζων την αμοιβήν του, εφ' όσον επληροφορήθη την καθορισθείσαν αμοιβήν προς άλλον Συναδέλφον.

-Να μη αναλαμβάνει εντολήν, εφ' όσον, είτε εγγράφως είτε οπωσδήποτε άλλως, αποδεδειγμένως έλαβε γνώσιν, ότι υφίσταται απαίτησις Συναδέλφου του,

ασχοληθέντος προηγουμένως επί του αυτού αντικειμένου, δι' αμοιβήν ή αποζημίωσιν ή και αμφότερα. Η εντολή δύναται να αναληφθή μόνον κατόπιν εγγράφου αδείας του έχοντος την απαίτησιν Συναδέλφου ή μετά την νόμιμον αποχώρησιν αυτού.

-Να μη παραχωρεί αμέσως ή εμμέσως ανταλλάγματα προς ανάληψιν εντολής ή κατάληψιν θέσεως και να μη επιδιώκει δι' αναξιοπρεπών ή γενικώς δι' ανοικείων μέσων ταύτας.

4ον

-Να λαμβάνει αμοιβήν δια πάσαν προσφερομένην παρ' αυτού υπηρεσίαν.

-Να συμφωνεί ελευθέρως την αμοιβήν του μετά του εντολέως του, μη υποβιβάζων αυτήν κάτω των ελαχίστων νομίμων ορίων και να μη παρέχει δωρεάν τας υπηρεσίας του άνευ προγενεστέρας εγκρίσεως της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., αποφευγομένου ούτω του αθεμίτου ανταγωνισμού. Ούτω, δωρεά της ληφθείσης αμοιβής δια παρασχεθείσας υπηρεσίας του προς τον εργοδότην επιτρέπεται, εν μέρει ή εν όλω, μόνον ένεκα δικαιολογημένης αιτίας, υποκειμένη εις την προγενεστέραν έγκρισιν της Διοικούσης Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ήτις αποφαίνεται επί του δικαιολογημένου της δωρεάς.

5ον

-Να μη υποτάσσει τας απαιτήσεις της Επιστήμης και της Τάξεως του εις το ατομικόν του συμφέρον ή εις συμφέροντα τρίτων.

-Να μη προσφέρει οιανδήποτε προς οιονδήποτε υπηρεσίαν, όταν η γενική εντολή μελέτης ή η ανωτέρα τεχνική θέσις, ούσαι αρμοδιότητος διπλωματούχου Μηχανικού, έχουν εν τούτοις ανατεθεί εις μη διπλωματούχον Μηχανικόν, αρνούμενος, εις τας ως άνω περιπτώσεις, όπως η επιστημονική του εργασία τίθεται υπό τον έλεγχον ή την έγκρισιν μη διπλωματούχου Μηχανικού.

-Να μη καλύπτει δια της υπογραφής του έτερα πρόσωπα, φύσει και θέσει αναρμόδια προς εκτέλεσιν ορισμένης τεχνικής εργασίας.

6ου

-Να μην καταχράται οιασδήποτε θέσεως ην κατέχει, και των εκ ταύτης πλεονεκτημάτων ή ασφαλείας του, δια να συναγωνίζεται προς ανάληψιν εντολής ελευθέρους επαγγελματίας Συναδέλφους του ή να καταπιέζει τούτους εν τη ασκήσει του επαγγέλματός των, ιδία δε δια λόγους προσωπικούς ή ιδίου οφέλους.

7ου

-Να τηρεί, ως εμπειρογνώμων η διαιτητής, αυστηράν αντικειμενικότητα, ως μάρτυς δε να εκφέρει γνώμην επί θεμάτων της επιστήμης του, μόνον όταν αυτή στηρίζεται επί πλήρους γνώσεως και ειλικρινούς πεποιθήσεως. Προς τούτο δέον να μη αποδέχεται τα ως άνω λειτουργήματα, εφ, όσον ο ίδιος κατά συνείδησιν κρίνει ότι δεν κέκτηται τον βαθμόν ειδικεύσεως, τον οποίον απαιτούν κατά περίπτωσιν τα εν λόγω λειτουργήματα.

-Να μην συντάσσει έκθεσιν, αιτήσιν ενδιαφερομένων, δυναμένην να χρησιμοποιηθεί δημοσία, εάν δεν αναφέρει εν αυτή δια λογαριασμόν τίνος εγένετο η έκθεσις αυτή.

-Να μη εκφέρει δημοσία γνώμην, εκτός εάν είναι καλώς πληροφορημένος περί των σχετικών γεγονότων και ειλικρινώς πιστεύει εις τα υπ' αυτού υποστηριζόμενα.

8ου

-Να σέβεται την εργασίαν των Συναδέλφων του, όπως επιθυμεί να βλέπει εκτιμώμενην εις την πραγματικήν της αξίαν και την ιδικήν του εργασίαν.

-Να αποφεύγει να ασκεί κριτική επί της εργασίας ετέρου Συναδέλφου, εν αγνοία αυτού, εκτός εάν αι υπηρεσίαι αυτού επερατώθησαν. Αλλά και τότε η τοιαύτη κριτική πρέπει να είναι αντικειμενική και εις το αρμόζον επίπεδον και εν πάσει περιπτώσει να περιφρουρείται η αξιοπρέπεια του επαγγέλματος.

-Να μη παραβιάζει, αμέσως ή εμμέσως, την εργασίαν άλλου Συναδέλφου, αποφεύγων ακόμη και επανάληψιν φημών δυσφημιστικών δι' αυτόν.

9ον

-Να περιβάλλει δια σεβασμού τους αρχαιότερους Συναδέλφους και δια στοργής τους νεωτέρους, υποβοηθών τούτους εις την κτήσιν εμπειρίας και την εν γένει πρόοδον των.

-Να υποβοηθεί τους Συναδέλφους του Δημοσίους Λειτουργούς εις την εκτέλεσιν του καθήκοντός των, ων δε ο ίδιος Δημόσιος Λειτουργός, να εξυπηρετεί πάντα Διπλωματούχον Μηχανικόν, ικανοποιών προθύμως τα λογικά, δίκαια και νόμιμα αιτήματά του.

10ον

-Να ανακοινώνει τα αποτελέσματα των επιστημονικών του εργασιών και της πείρας του και να βοηθεί την προαγωγή εν τη Επιστήμη και τω επαγγέλματι των υπ' αυτόν Συναδέλφων του, ούτως ώστε να αποκτήσουν ανάλογον προς την ικανότητά των θέσιν, έχων υπ' όψιν ότι αι γνώσεις, τας οποίας ο ίδιος απέκτησεν, αποτελούν τμήμα κοινής πνευματικής κληρονομίας, αποταμιευθείσης εις διάστημα πολλών γενεών, ταύτην δε έχει ούτος καθήκον να προσανυξάνει και διαμοιράζει μετά των Συναδέλφων του.

11ον

-Να περιβάλλει δι' ευρείας δημοσιότητας τους σκοπούς, την πρόοδον και τας επιτεύξεις του επαγγέλματος ως και τας ατομικάς του επιτεύξεις, εφ' όσον η

δημοσιότητας αυτή σκοπεί εις επιστημονικήν ενημέρωσιν και δεν αποβλέπει εις εμπορικούς σκοπούς.

-Να αποφεύγει την άμεσον ή έμμεσον αυτοδιαφήμισιν, κατά τρόπον ασυμβίβαστον προς επιστήμονα.

12ον

-Να προσπαθεί να βοηθεί το κοινόν, όπως τούτο κατανοεί ορθώς τα τεχνικής φύσεως δημόσια θέματα και να διαφωτίζει αυτό επί της πραγματικής θέσεως αυτών, αντιμαχόμενος αναληθείς ή εξωγκωμένας απόψεις, όταν αύται τείνουν να οδηγήσουν εις ζημίαν του δημοσίου συμφέροντος.

-Να βοηθεί, καλούμενος, τους Δημοσίους Λειτουργούς δια των γνώσεων και της πείρας του προς κατάρτισιν ή βελτίωσιν διατάξεων επί θεμάτων τεχνικού περιεχομένου.

Γ. ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΕΕ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΝΕΣ

Από το Γραφείο Πραγματογνωμοσυιών του Τμήματος Επαγγελματικών Θεμάτων του ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ, στους πραγματογνώμονες που ορίζει το ΤΕΕ μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων, δίδονται οι παρακάτω οδηγίες :

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΩΝ

1. Νομική κατοχύρωση

Η δυνατότητα του Τ.Ε.Ε. να διενεργεί πραγματογνωμοσύνες για τεχνικά θέματα παρέχεται από το άρθρο 2 του διατάγματος της 10.01.1935, που έχει ως εξής:

Άρθρο 2.

“Το Τεχνικόν Επιμελητήριον δικαιούται, τη αιτήσει οιοιδήποτε εις την εκτέλεσιν πραγματογνωμοσυιών επί τεχνικών ζητημάτων, εμπιπτόντων εις την αρμοδιότητα και την εμπειρίαν των μελών αυτού, ως ταύτα καθορίζονται εκ των εκάστοτε περι

μελών του Τ.Ε.Ε. κειμένων διατάξεων”.

2. Χαρακτήρας, Περιεχόμενο και Τυπικό των Πραγματογνωμοσυνών

2.1 Αντικείμενο πραγματογνωμοσυνών αποτελούν π.χ. οι εκτιμήσεις κατασκευών και εγκαταστάσεων, οι επιμετρήσεις τεχνικών εργασιών, οι διαπιστώσεις κακοτεχνιών και η εκτίμηση του τρόπου και κόστους αποκατάστασής τους, η εξήγηση φαινομένων τεχνικής φύσεως (ρήγματα σε οικοδομικά στοιχεία, υγρασίες κ.λ.π.), ο έλεγχος εφαρμογής τεχνικών προδιαγραφών και όρων σε κατασκευές, ο έλεγχος εφαρμογής του Γ.Ο.Κ., ο προσδιορισμός του σταδίου εξέλιξης του έργου, ο έλεγχος τεχνικών μελετών ως προς την πληρότητά τους και την τήρηση των προδιαγραφών, η σωστή λειτουργία εγκαταστάσεων και μηχανημάτων, ο έλεγχος θορύβου ή ρυπάνσεως από τη λειτουργία εγκαταστάσεων κ.λ.π.

Το αντικείμενο της πραγματογνωμοσύνης, δηλαδή τα ζητήματα που ο πραγματογνώμονας καλείται να διαπιστώσει, διερευνήσει, εξηγήσει και ελέγξει, πρέπει να εμπίπτουν στην αρμοδιότητα και εμπειρία του. Διαφορετικά δεν πρέπει να αναλαμβάνει.

Δεν αποτελούν αντικείμενο πραγματογνωμοσύνης του ΤΕΕ, θέματα νομικά καθώς και ερμηνείας ή ρύθμισης σχέσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. **Οι συνέπειες των τεχνικών διαπιστώσεων και ερμηνειών της πραγματογνωμοσύνης για τις σχέσεις και υπαιτιότητες των εμπλεκόμενων μερών καθορίζονται από τους ίδιους και τα δικαστήρια. Ο Πραγματογνώμονας δεν καταλογίζει ευθύνες.**

Είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί ότι η πραγματογνωμοσύνη δεν είναι διαιτησία.

Επίσης πρέπει να τονιστεί ότι **δεν αποτελεί αντικείμενο πραγματογνωμοσύνης, η εκπόνηση τεχνικής μελέτης.** Δεν μπορεί δηλαδή η πραγματογνωμοσύνη να αφορά την εκπόνηση οποιοσδήποτε τεχνικής μελέτης. Ο πραγματογνώμονας δεν

υποκαθιστά καθιονδήποτε τρόπο τον ελεύθερο επαγγελματία μελετητή.

2.2 Είναι γνωστό ότι οι περισσότερες πραγματογνωμοσύνες συνδέονται με θέματα αντιδικίας. Το γεγονός αυτό προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό το κλίμα μέσα στο οποίο θα εργαστεί ο πραγματογνώμονας, τις δυσκολίες χειρισμών και συλλογής στοιχείων αλλά και της πρόσβασης στο ακίνητο διενέργειας της πραγματογνωμοσύνης (απαγόρευση εισόδου κ.λ.π.). Το κύρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου και ολόκληρου του τεχνικού επιστημονικού κόσμου της χώρας σε συνδυασμό με τις προηγούμενες δυσκολίες προσδιορίζουν το βάρος ευθύνης και υποχρεώσεων του πραγματογνώμονα και την **ανάγκη αντικειμενικής διενέργειας της πραγματογνωμοσύνης.**

2.3 Στις περισσότερες περιπτώσεις, το κείμενο της έκθεσης της πραγματογνωμοσύνης αποτελεί σημαντικό στοιχείο στις δικαστικές ενέργειες που ακολουθούν. Ετσι είναι φανερή η βαρύτητα του κειμένου αυτού και η ανάγκη να αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής και επιμέλειας.

2.4 Το Τ.Ε.Ε. έχει σαν βασική αρχή, για την περιφρούρηση του θεσμού, το σεβασμό της επιστημονικής αξίας και ευθύνης του πραγματογνώμονα στα θέματα των θέσεων που διατυπώνει στην έκθεσή του για την ουσία των προβλημάτων. **Ελέγχει μόνο το τυπικό μέρος της έκθεσης** καθώς και τη σαφήνεια και την πληρότητά της σε σχέση με τα ερωτήματα που τέθηκαν. Αν απαιτηθεί, ζητά από τον πραγματογνώμονα τη σύνταξη συμπληρωματικής έκθεσης (αφού και ο ίδιος δεχθεί το σχετικό σκεπτικό).

2.5 Το Τ.Ε.Ε. αναλαμβάνει την είσπραξη της αμοιβής του πραγματογνώμονα (είσπραξη προκαταβολής κατά την παραλαβή της αίτησης, καθορισμός και είσπραξη τελικού παραβόλου πριν την παράδοση της έκθεσης στον αιτούντα). Ετσι ο πραγματογνώμονας δεν έχει καμία οικονομική δόσοληψία με οποιοδήποτε από τα εμπλεκόμενα μέρη. Σε περιπτώσεις όμως που για τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης απαιτούνται μεγάλες μετακινήσεις (π.χ. σε νησιά) ή

διανυκτερεύσεις ή σημαντικές αμοιβές σε τρίτους (τοπογραφικό συνεργείο, συνεργείο επιμετρήσεων, ειδικές δοκιμές) τα σχετικά έξοδα και μόνον αυτά (εισιτήρια, έξοδα διανυκτέρευσης, αμοιβές συνεργείων, έξοδα ειδικών δοκιμών) καταβάλλονται απ' ευθείας από τον αιτούντα στον πραγματογνώμονα, ο οποίος (πραγματογνώμων) ανταποδίδει τα σχετικά παραστατικά.

Η αμοιβή του πραγματογνώμονα είναι δυνατόν να είναι μικρότερη από αυτήν που θεωρείται εύλογη. Αυτό συμβαίνει τόσο γιατί το Τ.Ε.Ε. θεωρεί το θεσμό σαν υπηρεσία προς το κοινωνικό σύνολο, και επομένως στον ορισμό του τελικού παραβόλου λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες (όπως π.χ. η οικονομική κατάσταση του αιτούντος) όσο και γιατί η τελική αμοιβή του πραγματογνώμονα βαρύνεται από το νόμο με σημαντικές κρατήσεις.

3. Οδηγίες για τη διενέργεια των Πραγματογνωμοσυμών

Η πραγματογνωμοσύνη πρέπει να ολοκληρώνεται στον ελάχιστο δυνατό χρόνο και πάντως μέσα στα χρονικά όρια που επιβάλλουν οι προθεσμίες τυχόν δικαστικών διενέξεων ή οι ανάγκες των έργων. **Λόγοι σοβαρών καθυστερήσεων επιβάλλεται να γίνονται εγγράφως γνωστοί στο ΤΕΕ από την ώρα που θα υπάρξουν.**

• 3.1. Περίπτωση Εξαιρέσεως

Με τη λήψη του εγγράφου ορισμού του, **ο πραγματογνώμονας οφείλει να εξετάσει την περίπτωση να έχει στο παρελθόν σχέση με την υπόθεση** (μελετητής, επιβλέπων, τεχνικός σύμβουλος ενός των εμπλεκόμενων μερών, μάρτυρας σε δικαστήριο). Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να **παραιτηθεί άμεσα ενημερώνοντας και τηλεφωνικά** το Γραφείο Πραγματογνωμοσυμών του Τ.Ε.Ε. και αποστέλλοντας το συντομότερο την έγγραφη παραίτησή του.

• 3.2. Επικοινωνία με τα εμπλεκόμενα μέρη

Με την παραλαβή του εγγράφου ορισμού του (στο οποίο επισυνάπτεται και η αίτηση με το θέμα του οποίου θα επιληφθεί), ο πραγματογνώμονας:

α. έρχεται σε επικοινωνία με τα μέρη που έχουν σχέση με το θέμα (τα στοιχεία τους υπάρχουν στο έγγραφο ορισμού του, το οποίο τους κοινοποιείται) και τα καλεί να του εκθέσουν τις απόψεις τους και να του προσκομίσουν τα σχετικά στοιχεία. Εάν, κατά την κρίση του, εξαντλήσει όλα τα μέσα προς κάποιο των μερών, χωρίς αποτέλεσμα, αναφέρει στην έκθεσή του τους λόγους που κατέστησαν αναποτελεσματική την προσπάθειά του.

β. Ορίζει ημέρα αυτοψίας με την παρουσία όλων των εμπλεκόμενων μερών ή χωριστά με κάθε μέρος αν κρίνει ότι οι μεταξύ τους σχέσεις δεν το επιτρέπουν. Εφ' όσον διαπιστώσει προβλήματα στη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης ή κωλυσιεργία από κάποιο εμπλεκόμενο μέρος, **ορίζει ημερομηνία αυτοψίας και εξασφαλίζει την απόδειξη αποστολής της πρόσκλησης προς τα εμπλεκόμενα μέρη** (π.χ. αποδεικτικά αποστολής FAX, τηλεγραφημάτων, προσκλήσεων μέσω ιδιωτικού ταχυδρόμου, εξώδικων προσκλήσεων). Αν, παρά τις παραπάνω ενέργειές του, κάποιο μέρος δεν καταστεί δυνατόν να παρευρεθεί στην αυτοψία, αποστέλλει (πάλι διασφαλίζοντας σχετικό αποδεικτικό) έγγραφο με το οποίο ζητά, σε εύλογη προθεσμία (π.χ. 10 ημερών) να του προσκομιστούν τα αναγκαία στοιχεία. **Αναφέρει στην έκθεση τις δικές του ενέργειες και τους λόγους που κατέστησαν αδύνατη την παρουσία κάποιου των μερών στην αυτοψία.**

γ. Αν του απαγορευθεί η είσοδος στο χώρο της αυτοψίας, είναι στην ευθύνη του αιτούντα να λάβει τα νομικά μέτρα, που ενδεχόμενα να ξεπεράσουν το εμπόδιο αυτό. Διαφορετικά διακόπτει την πραγματογνωμοσύνη, συντάσσει σχετική έκθεση ενεργειών και ενημερώνει το Γραφείο Πραγματογνωμοσυνών του Τ.Ε.Ε. αν επιθυμεί αμοιβή για τις μέχρι τότε ενέργειές του.

δ. Φωτογραφίζει ή αποτυπώνει με οποιονδήποτε τρόπο χαρακτηριστικά στοιχεία του αντικειμένου αν κρίνει ότι αυτό είναι σκόπιμο για την πληρέστερη περιγραφή του ή την καλύτερη τεκμηρίωση των απόψεών του.

ε. Σε περίπτωση σοβαρής αντιδικίας με πολύ σοβαρό αντικείμενο και εφ' όσον

διαπιστωθούν προβλήματα στη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης, ο πραγματογνώμονας οφείλει να εξασφαλίσει την απόδειξη προσκλήσεων του προς τα αντίδικα μέρη και να ζητήσει ειδικές οδηγίες από την αρμόδια υπηρεσία του ΤΕΕ καθώς και την Νομικό του Τμήματος

στ. Προσπάθεια συμβιβασμού των εμπλεκόμενων μερών ΔΕΝ επιτρέπεται να επιχειρηθεί, ως μη εμπίπτουσα στα καθήκοντα του πραγματογνώμονα.

ζ. Ο πραγματογνώμονας οφείλει να είναι ψύχραιμος και αντικειμενικός, να αντιμετωπίζει με ίσους όρους τις απόψεις και τα στοιχεία και των δύο μερών, **και να μην αποκαλύπτει τα συμπεράσματα και τις σκέψεις του.** Τα εμπλεκόμενα μέρη θα μάθουν το πόρισμά του **ΜΟΝΟ** αφού παραλάβουν την έκθεσή του από το Τ.Ε.Ε.

• 3.3. Αντικείμενο

α) Κατά τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης εξετάζονται τα ζητήματα τεχνικού περιεχομένου και μόνο έστω και αν στην αίτηση αναφέρονται και άλλα ζητήματα (π.χ. νομικής φύσης). Για τα τελευταία εξηγούνται στην έκθεση οι λόγοι για τους οποίους δεν εξετάζονται.

β) Κατά τη διάρκεια διενέργειας της Πραγματογνωμοσύνης επιτρέπεται η προσθήκη και άλλων ερωτημάτων από τον αιτούντα, αφού όμως τα υποβάλει γραπτά, με συμπληρωματική αίτηση στο Τ.Ε.Ε., προκειμένου να διαβιβαστούν, με έγγραφη εντολή του ΤΕΕ, στον Πραγματογνώμονα.

γ) Ερωτήματα που δεν έχουν υποβληθεί γραπτά, δεν απαντώνται από τον Πραγματογνώμονα.

δ) Επιπλέον ερωτήματα του άλλου εμπλεκόμενου μέρους μπορούν επίσης να εξεταστούν, μόνο αν υποβληθεί αίτηση πραγματογνωμοσύνης προς το Τ.Ε.Ε. με τα ερωτήματα αυτά.

ε) Αν πρόκειται για ερωτήματα σε θέματα συναφή με τα ήδη εξεταζόμενα, δεν υπάρχει

οικονομική επιβάρυνση του άλλου εμπλεκόμενου μέρους. Τα νέα ερωτήματα αντιμετωπίζονται από τον ήδη ορισμένο πραγματογνώμονα.

- **3.4. Περιπτώσεις εξαιρετικού κινδύνου**

Σε περίπτωση που συντρέχει άμεσος κίνδυνος για ανθρώπινες ζωές ή ανεπανόρθωτες ζημιές και μεγάλες καταστροφές (π.χ. άμεσος κίνδυνος κατάρρευσης - έκρηξης κ.λ.π.), επιβάλλεται η άμεση επικοινωνία με το Τ.Ε.Ε. για οδηγίες.

- **3.5 Σύνταξη της έκθεσης**

α. Η διενέργεια της Πραγματογνωμοσύνης ολοκληρώνεται με τη σύνταξη της σχετικής Τεχνικής Έκθεσης.

β. Η Έκθεση αυτή πρέπει να είναι πλήρης, σαφής, ακριβόλογη και περιεκτική. Η σύνταξή της πρέπει να γίνεται με προσοχή και με το κατάλληλο ύφος για επιστημονική Έκθεση - Πόρισμα.

Για να είναι πλήρης και ολοκληρωμένη, πρέπει να περιλαμβάνει τις παρακάτω ενότητες

A. Ορισμός του Πραγματογνώμονα (αναφέρεται το έγγραφο του ΤΕΕ με το οποίο ορίστηκε ο Πραγματογνώμονας).

B. Περίληψη του Αντικειμένου (περιγράφονται τα θέματα για τα οποία ζητήθηκε γνωμοδότηση, όπως προκύπτουν από τη σχετική αίτηση ή τις αιτήσεις που διαβιβάστηκαν από το ΤΕΕ στον Πραγματογνώμονα)

Γ. Ιστορικό Επικοινωνίας με τα Εμπλεκόμενα Μέρη και Αυτοψίες (αναφέρονται

αναλυτικά, με την παράθεση και των σχετικών ημερομηνιών, οι ενέργειες επικοινωνίας με τα εμπλεκόμενα μέρη, η ανταπόκρισή τους, οι ημερομηνίες αυτοψιών, οι παρόντες σ' αυτές, κ.λ.π.).

Δ. Απόψεις των Εμπλεκόμενων Μερών (Αναφέρονται οι απόψεις κάθε εμπλεκόμενου μέρους, για κάθε επίμαχο θέμα και τα σχετικά στοιχεία που προσκομίστηκαν).

Ε. Τεχνική Περιγραφή (περιγράφονται οι διαπιστώσεις του Πραγματογνώμονα κατά τις αυτοψίες)

Ζ. Πόρισμα (απαντώνται με σαφήνεια τα ερωτήματα που έχουν τεθεί από τον αιτούντα και αν μένουν κάποια αναπάντητα, αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους δεν απαντήθηκαν).

Σημειώνεται στην πρώτη σελίδα της έκθεσης η **ημερομηνία, αριθμούνται οι σελίδες, μονογράφεται** κάθε σελίδα και **σφραγίζονται** τυχόν σχέδια ή σκαριφήματα που εκπόνησε ο Πραγματογνώμονας. **Μονογράφονται και σφραγίζονται** τυχόν συνημμένες φωτογραφίες.

Η έκθεση αλλά και τα παραρτήματά της (φωτογραφίες, σχέδια, επιμετρήσεις, υπομνήματα και στοιχεία που παρέδωσαν τα εμπλεκόμενα μέρη κ.λ.π.) υποβάλλονται σε τρία αντίγραφα, με ιδιαίτερο διαβιβαστικό έγγραφο που απευθύνεται στο ΤΕΕ και στο οποίο αναφέρεται “ σας διαβιβάζω σε τρία αντίγραφα την έκθεση της πραγματογνωμοσύνης που διενήργησα, σύμφωνα με το Αρ. Πρωτ. σας... έγγραφό σας

4. Επίλογος

Σε κάθε περίπτωση που δεν καλύπτεται από τις οδηγίες αυτές, ο πραγματογνώμονας οφείλει να επικοινωνεί με το Γραφείο Πραγματογνωμοσυνών του ΤΕΕ.

--- οΟο ---